

AIKUISENA LÄHIHOITAJAKSI

Opas näyttötutkintoon valmistaviin opintoihin

Auli Kempas ja Riikka Vatanen

Kehittämishankeraportti
Toukokuu 2008

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**

Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tekijä(t) KEMPAS, Auli VATANEN, Riikka	Julkaisun laji Kehittämishankeraportti	
	Sivumäärä 42	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka	
Työn nimi Aikuisena lähihoitajaksi – Opas näyttötutkintoon valmistaviin opintoihin		
Koulutusohjelma Ammatillinen opettajakorkeakoulu		
Työn ohjaaja(t) NURMINEN, Raija		
Toimeksiantaja(t) HOMANEN, Jaana		
Tiivistelmä <p>Lähihoitajakoulutus antaa perusvalmiudet käytännön hoitotyöhön. Kokemuksellinen oppiminen on keskeisessä roolissa hoitotyön käytännön taitojen opettelussa. Opiskelijat oppivat työtaidot ensin oppilaitoksessa harjoittelemalla ja myöhemmin työtä tekemällä hoitolaitoksissa.</p> <p>Opintojen alussa aikuisopiskelijat tarvitsevat tietoa opintoihin liittyvistä asioista. Opiskelijat tarvitsevat oppaan, jonka avulla he voivat itse perehtyä käytännön asioihin jo ennen opintojen alkua ja ensimmäisten kuukausien aikana. He tarvitsevat tietoa opetussuunnitelmasta, työssäoppimisesta, tutkintotilaisuuksista, henkilökohtaistamisesta, arvioinnista, työvoimapolitisesta aikuiskoulutuksesta, todistuksista ja yleisistä opiskeluun liittyvistä tiedoista sekä jatkokoulutusmahdollisuuksista.</p> <p>Opiskelijoiden lisäksi myös opettajat tarvitsevat tietoa opiskelusta. Opas toimii myös opettajien käsikirjana.</p>		
Avainsanat (asiasanat) lähihoitaja, opettaja, perehdytys, opas, opetussuunnitelma, kokemuksellinen oppiminen, ammattitaito		
Muut tiedot Liitteenä opiskelijoiden opas, 27 sivua, henkilökohtaistamisprosessi, 2 sivua ja sanasto, 3 sivua		

12.5. 2008

Author(s) KEMPAS, Auli VATANEN, Riikka	Type of Publication Development project report	
	Pages 42	Language Finnish
	Confidential ☐ Until _____	
Title Adult Students` Guide for Practical Nurse		
Degree Programme Vocational Teacher Education College		
Tutor(s) NURMINEN, Raija		
Assigned by HOMANEN, Jaana		
Abstract <p>Practical nurse´s education gives the basic readiness for the profession. Learning by doing has on remarkable role when the students study professional skills. They learn skills at first in the school by theoretical studies and practice lessons and later in hospitals by doing caring with real patients.</p> <p>Adult students need information on vocational education in the beginning of the studies. Students need the guide and with it they can familiarize themselves with practical things before starting the studies and during the first months of studying. Students need information on the curriculum, practical training and learning at work, opportunities of showing professional skills at work, personalization, giving grades, the certificates and common knowledge of studying and further education possibilities.</p> <p>In addition to students teachers need information too. The guide can also be a handbook for them.</p>		
Keywords practical nurse, teacher, supervision, guide, curriculum, learning by doing, professional skills		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO JA TAVOITTEET	2
2 HANKKEEN TIETOPERUSTA	3
2.2 OPPIMISEN POLUT LÄHIHOITAJAKSI.....	4
2.3 AIKUISOPISKELIJA, OMAN OPPIMISENSA OHJAAJA	5
2.4 OPPIJAA ROHKAISTAAN REFLEKTOIMAAN KOKEMUKSIAAN	7
3 HANKKEEN TOTEUTUS.....	9
4 POHDINTA	10

LÄHTEET

LIITTEET

Liite 1. Opas näyttötutkinto-opintoihin

Liite 2. Henkilökohtaistamisen prosessikaavio

Liite 3. Näyttötutkintojärjestelmän sanastoa

1 JOHDANTO JA TAVOITTEET

Lähihoitaja on hoitotyön ammattilainen, joka työskentelee sosiaali- ja terveysalan perustehtävissä monialaisissa työryhmissä. Hän tukee ja edistää kaikenikäisten, kulttuuritaustaltaan ja eri elämäntilanteissa olevien ihmisten sosiaalista hyvinvointia ja terveyttä sekä hoitaa sairauksia. Työtä tehdään jokapäiväisissä arjen tilanteissa yhdessä asiakkaan, potilaan ja hänen läheistensä kanssa kotona ja erilaisissa hoitoalan yksiköissä. Lähihoitajaksi kasvaminen vaatii opiskelijalta vahvaa motivaatiota ja tahtoa saavuttaa tavoitteensa. Kokonaisvaltainen hoitotyön osaaminen ja ammatillinen kasvu tapahtuu monien eri oppimisprosessien kautta.

Lähihoitajan työtä säätelevät sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntö, normit sekä ammattietiikka. Lähihoitajan tutkinto rekisteröidään Terveydenhuoltohenkilöstön ammatinharjoittamislainsäädännön (L559/94) mukaan Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksessa (TEO), joka valvoo ammatin harjoittamista.

Tämän työn tavoitteena on johdattaa aikuiset lähihoitajaopiskelijat tuleviin näyttöön valmistaviin opintoihinsa. Näyttöön valmistava tutkinto etenee erilaisten kokonaisuuksien ja prosessien kautta. Opinnot sisältävät teoriaopetusta, työssäoppimista ja näyttöjä eri opintokokonaisuuksiin liittyen. Tutkinnon rakenne ja toteutus ovat opintojen alussa vaikeaselkoisia. Tällä oppaalla pyritään selkiyttämään tutkintoon liittyviä käytännön asioita.

Opas ohjaa opettajien ja aikuisopiskelijoiden toimintaa. Lähihoitajien opetukseen ja näyttöön valmistavaan koulutukseen liittyy koko joukko erilaisia käsitteitä ja sisällöllisiä toteutuksia joihin haluttiin yhtenäinen opas. Tämä opas voi toimia sekä opiskelijoiden että uusien opettajien perehdytysoppaana. Opasta voidaan tarvittaessa päivittää ajantasaiseksi.

2 HANKKEEN TIETOPERUSTA

2.1 Aikuiskasvatus ja henkilökohtaistaminen

Aikuiskasvatuksella (tai aikuiskasvatustieteellä) tarkoitetaan teoriaa ja tutkimusta aikuisten oppimisen, opiskelun ja opettamisen muodoista ja käytännöistä, aikuisen elämän yleisistä kasvua ja kasvattamista koskevista kysymyksistä ja erilaisia aikuisen kasvun, kasvattamisen ja oppimisen eri alueiden käytäntöjä. (Aikuiskasvatus 2008).

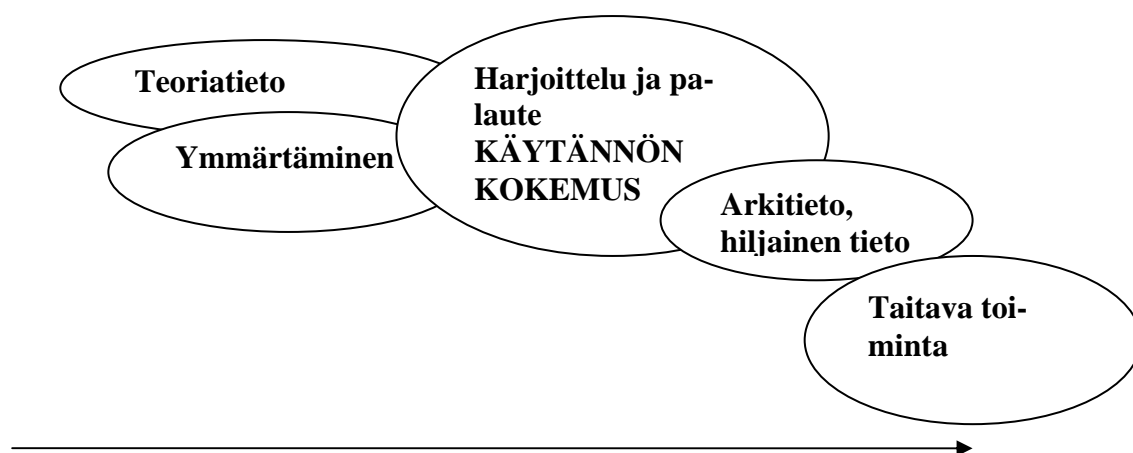
Aikuisopiskelussa on erityisen tärkeää kohdata aikuinen yksilönä ja koko elämäntilanne otetaan huomioon. Aikuisella on selkeät tavoitteet oppimiselle ja hänellä on rikas kokemustausta elämästä ja työstä. Niitä hän voi käyttää uuden oppimisen apuna. Tiedon siirtyminen työelämään on opiskelussa tärkeää. Lähihoitajaopiskelijat voivat toimia linkkinä uuden tiedon ja työelämän välillä.

Aikuisten opetukseen kytkeytyy tiiviisti henkilökohtaistaminen, joka edellyttää koulutuksen järjestäjää huolehtimaan näyttötutkintoon ja siihen valmistavaan koulutukseen hakutumisen, tutkinnon suorittamisen ja tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistamisesta (Laki Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta 631/1988 8§ 3 mom, Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta 1013/2005). Koulutuksen järjestäjä veloitetaan tarjoamaan aikuisille neuvontaa, ohjausta ja muita, yhteisesti sovittuja tukimuotoja ja palveluja näyttötutkintoon ja siihen valmistavaan koulutukseen liittyen. Tämän työn tarkoitus on ohjata ja tukea opiskelijaa henkilökohtaisen oppimispolun rakentamisessa.

Aikuiset pitävät mielekkäänä oppimista, jolla on välitöntä sovellusarvoa. Oppiminen suuntautuu yhä selvemmin ongelmien ratkaisemiseen. Aikuisen oppijan oppimismotivaatio määräytyy enemmän sisäisistä kuin ulkoisista tekijöistä. Lähihoitajaopiskelijoilla sisäisen oppimisen taustalla on tulevan työn haasteellisuus ja vaativuus ja se, kuinka pystyn vastaamaan monenlaisiin tarpeisiin hoitotyössä. Aikuiset oppijat tarvitsevat tukea ja ohjausta oppimisprosessissaan. Ohjauksen tarve on suurin opintojen alkuvaiheessa, jolloin opettajan rooli ohjaajana on merkittävä.

2.2 Oppimisen polut lähihoitajaksi

Lähihoitajaksi opiskelussa oppiminen on yhteisöllistä ponnistelua hoitotyön ymmärtämiseksi. Tiedonluominen tapahtuu vuorovaikutuksessa yksilöllisten ja yhteisöllisten prosessien aikana. Työyhteisöt luovat hedelmällisen maaperän yksilön kehitykselle, ideoiden tuottamisella ja toimintaa ohjaavien tiedollisten arviointiperusteiden muodostumisella. Teoriatiedon soveltaminen käytäntöön ja päinvastoin varmistaa hoitotyön osaamista. Osaamisen syventäminen tapahtuu henkilökohtaisen reflektoinnin avulla. Hoitotyön osaaminen kehittyy jatkumona teoriatiedon ymmärtämisen ja käytännön soveltamisen kautta asiantuntijuuteen saakka. (Kuvio 1).

KUVIO 1. Hoitotyön osaamisen kehittäminen jatkumona.
Iivanainen ym. 2004.

Teoksessa tutkiva oppiminen (Hakkarainen ym. 2004) Carl Bereiter esittää tiedonrakentamisen teorian ja Yrjö Engeström laajenevan tai uutta luovan oppimismallin. Tiedonrakentamisen teorian ajatuksena on oppimisyhteisön toiminnan organisoiminen tietoa luovan yhteisön mukaiseksi, jonka toiminta tuottaa uusia ajatuksia ja ideoita. Laajenevan oppimisen mallin perustana on kulttuurihistoriallinen toiminnan teoria. Yhteisö kehittyy prosessissa, jossa vallitsevia käytäntöjä kyseenalaistamalla ja analysoimalla etsitään uusia malleja aiempien käytäntöjen ongelmien ratkaisemiseksi. Muutosprosessien aikana syntyviä malleja koetellaan, kehitetään edelleen ja arvioidaan käytännössä.

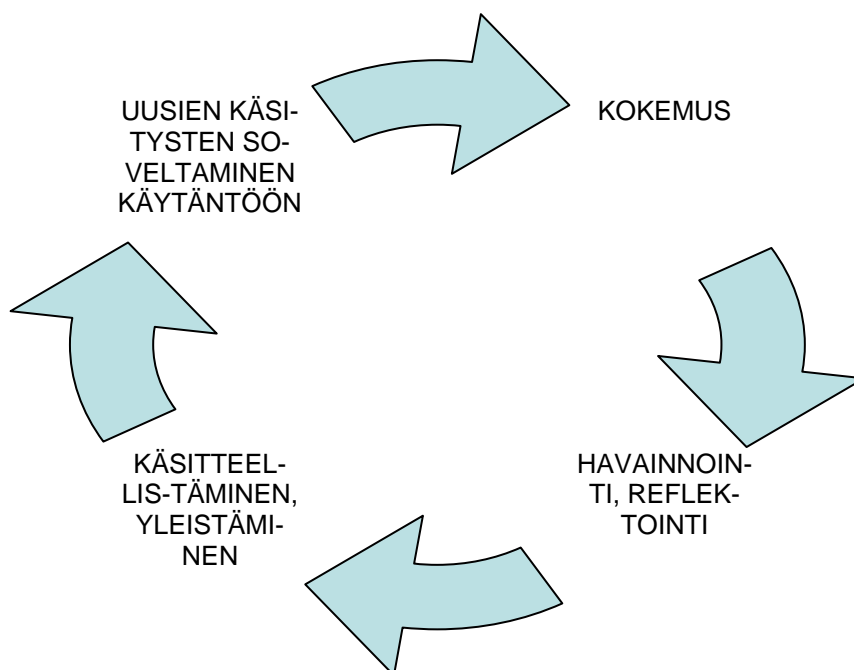
Oppimista ei voida ymmärtää perehtymättä ihmisen tiedonkäsittelykyvyn rajoituksiin. Ihmisen tarkkaavaisuus on rajallista ja valikoivaa. Voimme tietoisesti tarkkailla ja yksityiskohtaisesti prosessoida vain yhtä kohdetta kerrallaan. Tämä tarkoittaa sitä, että valitsemme ympäröivän maailman tarjoaman informaation joukosta sellaisia asioita, joihin liittyneet odotukset ovat virittäytyneet tai aktivoituneet. (Hakkarainen, Lonka & Lippinen 2004). Opiskelija omaksuu hoitotyössä tarvittavan osaamisen laajojen prosessien avulla. Teoriajaksot päättyvät työssäoppimisjaksoihin, joiden aikana opiskelija pystyy kiinnittämään teoretietoaan konkreettisiin käytännön hoitotilanteisiin. Vastuu omasta osaamisesta ja kehittämisestä hoitotyön ammattilaiseksi motivoi jatkamaan eteenpäin.

2.3 Aikuisopiskelija, oman oppimisensa ohjaaja

Aikuiskoulutukseen liittyy vahvasti osallistujakeskeinen opetuskäytäntö. Osallistujakeskeisessä ryhmässä ilmapiirin tulisi olla tasa-arvoinen ja kunnioittava. Tavoitteet, suunnittelu ja arviointi tehdään yhteistyössä ohjaajan ja osallistujien kesken. Osallistujat määrittävät itse tarpeensa ja oppimiseen käytetään kokemuksellisia menetelmiä.

David A. Kolbia pidetään kokemuksellisen oppimismallin kehittäjänä. Oppimisenäkemyksensä juontaa juurensa jo 1930-luvulta Deweyltä, jolta on peräisin sanonta "learning by doing", tekemällä oppiminen, jota Kolb on kehittänyt edelleen. (Oppimis- ja ohjauskäsityksiä 2007). Kokemuksellinen oppiminen perustuu humanistiseen psykologiaan ja oppiminen nähdään jatkuvaksi toiminnaksi, jossa perustana ovat oppijan omat kokemukset ja opittavan aineksen prosessointi. Oppiminen etenee konkreettisia kokemuksia ja toimintaa reflektoiden kohti ilmiöiden teoreettista ymmärtämistä ja parempia toimintamalleja syklistisesti ja se voi käynnistyä periaatteessa mistä vaiheesta tahansa. Tavoitteena on hyvän tai asteittain yhä paremman "käyttöteorian" muodostuminen ja soveltaminen ja sitä kokeillaan konkreettisesti käytännössä tekemällä. Nykyisen käsityksen mukaan pelkkä tekeminen ei riitä, vaan oppimisen takaamiseksi tarvitaan myös oppijan reflektointia ja tavoitteiden asettamista.

Oppimisen tavoitteena on itsensä toteuttaminen ja oman minän kasvu. Opetuksen tehtävä puolestaan on helpottaa ja tukea oppijan kasvua ja itseohjautuvuutta. Itseohjautuvuuden, minän kasvun ja itsereflektion valmiudet ovat myötäsyttyisiä, konstruktivistien mielestä opittavissa olevia asioita. Oppiminen tapahtuu kehässä.

KUVIO 2. Kokemuksellisen oppimisen kehä.

<http://www.uku.fi/avoim/hoitodida/oppinake.html#neisser>

Hoitotyössä kokemuksellisuuden oppimisen menetelmä on vahvasti sidoksissa hoitotyön toimintojen ja erilaisten harjoitteiden opiskelussa. Ilman konkreettista kokemusta jostakin hoitotilanteesta ei synny opiskelijalle kokonaisvaltaista käsitystä, jollei sitä voi harjoitella teoretiedon pohjalta esim. hoitonukelle. Joidenkin hoitotyön toimintojen opetteluksella olemalla itse toimenpiteen kohteena, voi oppia eri asioita, kuin tekemällä ne nukelle, esim. syötettävänä olemalla. Tämän pohjalta opiskelijan saama kokemus auttaa häntä reflektoinnin kautta hahmottamaan kokonaisuuden.

Knowles rakentaa aikuiskoulutuksen suunnittelun prosessiksi, jossa mahdollistuu oppijan itseohjautuva oppiminen. Se perustuu pitkälti oppijan omille kokemuksille ja opiskeluryhmän yhteiselle toiminnalle. Kouluttaja nähdään oppimisen helpottajana, henkilönä, joka järjestee ja suunnittelee tilanteita ja menetelmiä oppimisen helpottamiseksi. Mallissa opiskelija sitoutuu prosessiin mukaan ja kouluttajan nähdään opetustilanteiden organisoijana. (Kauppi 1989).

Toiminnasta oppimista pidetään merkityksellisenä lähtökohtana kokemuksellisessa oppimisessa, koska pelkkä ajattelun alueella tapahtuva tiedon lisääminen ei tuota oppimista. Kutomista tai purjehtimista ei voi opetella pelkästään lukemalla kirjoja. Kokemuksellisessa oppimisessa onkin merkittävää yhdistää ajatusten alueella tapahtuva tiedon lisääminen käytännön kokeiluun ja harjoitteluun. Kokemusten ja harjoittelun jälkeen voidaan jälkepäin arvioida suorituksia ja edelleen kehittää opittavaa asiaa edelleen. (Petäjä, Koponen, Lautamatti, Bauer 2000). Eli kyseessä on spiraalina tapahtuva jatkumo, prosessi, ei tuotos.

Prosessin periaate erottaa kokemuksellisen oppimisen traditiionaalisista (behavioristinen, kognitiivinen) lähestymistavoista. Prosessi etenee niin kauan kuin elämä ja oppiminen jatkuvat ja siinä on kaksi dimensiota, joiden jatkumolla oppimistoiminta vaihtelee: tapahtumien konkreettinen kokeminen - abstrakti käsitteellistäminen sekä aktiivinen kokeilu - refleктоiva havainnointi.

Oppiminen on tiedon luomisen prosessi, jossa tietoa luodaan kokemuksen muutoksen (transformaation) kautta (Konttinen 1989, Kauppi 1989.)

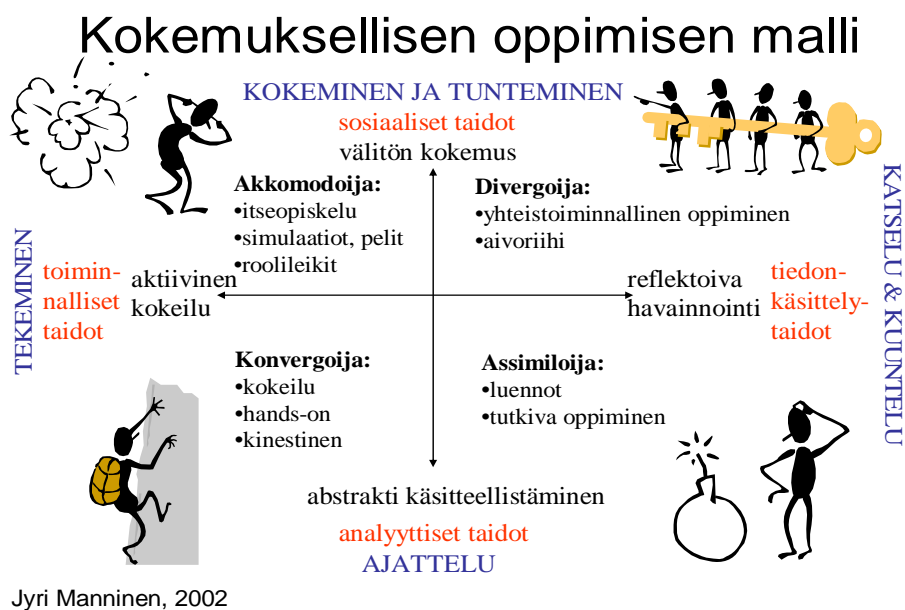
Kokemuksellisessa oppimisessa siis saadaan konkreettinen kokemus, tehdään havaintoja, refleктоidaan, jonka myötä sovelletaan tietoa ja palataan uudelleen konkreettiseen kokemukseen, joka sisäisen reflektion kautta syntyy mahdollisuus muuntaa kokemusta.

2.4 Oppijaa rohkaistaan refleктоimaan kokemuksiaan

Kaupin (1989) mukaan osallistujakeskeinen lähestymistapa on oppijaa painotta koulutuksen suunnittelun malli. Sille on tyypillistä oppijan tarpeiden ja kokemusten korostaminen opetuksen lähtökohtina ja ongelmaratkaisun itseohjautuvuuden sekä yhteistoiminnan merkityksen esille nostaminen opetuksessa. Osallistujakeskeisyys työelämän koulutukseen liittyen on perustunut sosiaalipsykologisille pienryhmien ja työntekijöiden toiminnan lainalaisuuksille. Niiden periaatteiden mukaan koulutuksessa on usein painotettu hyvän ryhmän, rakentavan ilmapiirin ja toimivien ihmissuhteiden luomista.

Kokemuksellisen oppimiskäsityksen (Petäjä ym. 2000) mukaan opiskelijat tarvitsevat kokemuksen, reflektiivisen havainnoinnin, abstraktin käsitteellistämisen ja aktiivisen kokeilemisen taitoja (Kuvio 3). Oppimistapahtuman kulun ja oppimiskehän (Kuvio 2) selit-

täminen on tärkeää myös opiskelijoille; mikä merkitys reflektoinnilla on heidän oppimisessaan ja miten teoria ja kokemus yhdistyvät taidoksi. Reflektointi on oppimisen voimavara. Onnistumisen ja epäonnistumisen syiden pohtiminen synnyttää tietoa ja auttaa rakentamaan uusia menetelmiä ja tapoja oppia ja opettaa.

KUVIO 3. Kokemuksellisen oppimisen malli. Manninen 2002.

Reflektio on prosessi, jossa oppija aktiivisesti tarkastelee ja käsittelee uusia (oppimis)kokemuksiaan voidakseen konstruoida uutta tietoa tai uusia näkökulmia aikaisempiin tietoihinsa. Reflektiivinen oppija on jatkuvassa, joustavassa ja monitasoisessa, vuorovaikutuksessa sekä ympäristönsä että itsensä kanssa. Hän arvioi oppimistehtävän vaikeutta ja sen vaatimuksia suhteessa itseensä. Reflektio pitääkin sisällään myös affektiivisiä, tunteisiin, ja arvoihin liittyviä komponentteja (Ropo 1994).

Oppimisen kannalta reflektio on välttämätöntä. Hoitotyössä syvälinen oppiminen edellyttää hoitotyönteorian ja hoitotyön käytännön ymmärtämistä ja yhteensovittamista. Reflektiivisessä prosessissa ohjataan opiskelijaa tähän tietoiseen ymmärtämiseen teorian ja käytännön yhteensovittamisesta. Reflektoinnilla tarkoitetaan sanakirjan mukaan mietiskelyä, harkintaa, heijastusta. Sen avulla heijastamme oman oppimisemme kuvan näkyviin, jotta voimme paremmin tarkastella ja tarvittaessa muuttaa sitä.

3 HANKKEEN TOTEUTUS

Työskentelemme Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymässä hoitotyön opettajina lähihoitajakoulutuksessa. Työnantaja toivoi, että tekisimme oppaan näyttötutkintoperusteisen opetussuunnitelman mukaan opiskeleville tutkinnonsuorittajille. Meillä on olemassa oma opas opetussuunnitelmaperusteisen opetussuunnitelman mukaan opiskeleville, mutta se ei täytä sitä tiedon tarvetta, joka näyttötutkintoperusteisessa koulutuksessa olevilla tutkinnon suorittajilla on.

Lähtökohtana oppaalle on ollut opiskelijoiden ohjauksen tarve, joka liittyy tutkinnon monimutkaisuuteen. Näyttötutkintoperusteiseen opiskeluun liittyy paljon käsitteitä ja erilaisia prosesseja, jotka eivät perehdytysvaiheessa tule omaksutuiksi, vaikka niistä ensimmäisinä päivinä ja kuukausina puhutaankin. Opiskelijat ovat tarvinneet tutkinnon suorittamiseen liittyvää ohjausta paljon. Käsikirja mahdollistaa omatoimisen koulutukseen liittyvien asioiden tarkistamisen aina, kun siihen on tarvetta ja se taas voi helpottaa opettajien työkuormitusta ohjaustarpeen vähetessä.

Oppaassa on pyritty selventämään kolmea opiskeluun liittyvää, opiskelijalle tärkeää prosessia. Ne ovat opetussuunnitelma ja sen mukainen eteneminen opinnoissa, henkilökohtaistamiseen liittyvät asiat ja tutkintotilaisuudet eli ammattitaitojen osaamisen näyttämisen käytännön työssä.

Näyttötutkintoon liittyvä termiviidakko on aiheuttanut opiskelijoiden lisäksi myös opettajille suuresti päänvaivaa. Laatimaamme opasta voidaan käyttää opettajien käsikirjana ja uusien opettajien perehdytyksen apuvälineenä, josta löytyvät opiskeluun liittyvät keskeiset asiat. Näyttötutkintoperusteinen ja opetussuunnitelmaperusteinen koulutus sisältävät pitkälle samoja asioita, mutta niistä puhutaan erilaisin termein. Alussa se hämmentää niin opiskelijoita kuin myös uusia opettajia.

Kehittämishankkeen suunnitelman teimme valmiiksi joulukuussa 2007. Varsinaisen opiskelijan oppaan työstimme helmi-huhtikuussa 2008. Oppaan raakaversio on esitelty molemmissa, Kiteen ja Ilomantsin, oppilaitoksissa esimiehille. Opas otetaan käyttöön tulevana lukuvuonna ja sitä muokataan tarpeen mukaan.

4 POHDINTA

Sosiaali- ja terveysalan työtä ohjaavat periaatteet ovat elämän ja ihmisarvon kunnioittaminen, itsemääräämisoikeus, oikeudenmukaisuus ja tasa-arvo. Ne muodostavat myös alan ammattieettiset periaatteet. Koulutamme näiden periaatteiden mukaisesti toimivia lähihoitajaopiskelijoita. Terveydenhuollossa ihmiskäsitys pohjautuu humanismiin. Lähihoitajien koulutuksen tietoperustana on lääketieteellinen, kasvatustieteellinen, yhteiskuntatieteellinen ja hoitotieteellinen tieto, jotka uusiutuvat erittäin nopealla tahdilla. Koulutuksessa saatu tieto vanhenee nopeasti eikä kaikkia työelämän vaatimia tietoja ja taitoja kyetä välttämättä opettamaan koulutuksen aikana. Lisäksi työssään ajan tasalla pysyminen edellyttää nykyisin jatkuvaa tiedon hankintaa ja käsittelyä. (Nummenmaa & Virtanen 2002).

Lähihoitajien opetussuunnitelma on joustava sekoitus kognitiivista, kokemuksellista ja ongelma-perustaista oppimista. Etenkin aikuisten opetuksessa korostetaan heidän aikaisempaa osaamistaan. Opetuksen henkilökohtaistaminen tukee ajatusta aiemman opitun merkityksistä. Opetussuunnitelma rakentuu näyttöön valmentavassa tutkinnossa melko vahvasti näkökulmaan, jossa opiskelijalla oletetaan olevan aikaisempaa osaamista sekä kykyä ja taitojakin itsenäiseen itseohjautuvaan opiskeluun.

Lähihoitajakoulutuksessa opetussuunnitelma on tavoitteiltaan tarkka ja yksityiskohtainen, mutta opettajan varaan jää harkittavaksi kuitenkin tavoitteisiin pääsemisen keinot ja menetelmät. Opettajan substanssiosaaminen, jonka osaaminen ja hallitseminen näkyvät asioiden tärkeysjärjestykseen laittamisessa sekä olennaisen erottamisessa vähemmän olennaisesta, korostuu sosiaali- ja terveysalalla. Opetussuunnitelmissa on paljon osaamisalueita "samalla" viivalla. Niiden painoarvo työelämässä on kuitenkin eriarvoinen. Opettajan tulee kokemuksensa kautta listata nämä opittavat asiat tärkeysjärjestykseen ja muodostaa opetukseensa järkevä ja käyttökelpoinen kokonaisuus.

Opetussuunnitelmien ja opinto-oppaiden tulee tukea oppilaan itseohjautuvuuden kehittymistä. Hoitotyön opetuksessa tulee näkyä yhteiskunnan muutokset ja muutoksien tuomat mahdollisuudet ja mahdolliset uhkakuvat. Opiskelijan oppimisprosessiin pyritään vaikuttamaan joustavien opetusmenetelmien ja reflektion kautta siten, että tavoitteena on hänen oma sisäinen kasvunsa ihmisenä. Hoitotyössä tarvitaan arvo-osaamista ja eettisten valintojen tekemistä. Niissä tarvitaan sosiaalista ja yhteiskunnallistakin osaamista. Ulkoi-

sen todellisuuden olemassaolon ymmärtäminen ja sen tuomat reunaehdot ohjaavat hoitajaa kriittiseen tiedon hankintaan ja arviointiin. Itsereflektion kautta opiskelijaa autetaan ymmärtämään oma maailmankuva sekä oman arvomaailman rakentuminen.

Opettajien osaaminen näkyy opetus- ja oppimisteorioiden hallitsemisena, jotka voidaan sisällyttää luovasti opetussuunnitelmaan. Taustalla meillä opettajilla oma sisäistetty käsitys pedagogiikasta: tiedosta, oppimiskäsityksistä ja ihmiskäsityksestä.

LÄHTEET

Aikuiskasvatus. Luettu 7.5.2008. <http://fi.wikipedia.org/wiki/Aikuiskasvatus>

Hakkarainen K., Lonka K. & Lipponen L. 2004. Tutkiva oppiminen. WSOY, Porvoo.

Iivanainen A., Jauhiainen M., Pikkarainen P. Hoitamisen taito. 2004. Teoriatiedon, kokemuksen ja taitavan toiminnan väliset suhteet.

Kauppi, A. 1989. Aikuiskoulutuksen suunnittelun kehityslinjoja. Valtion painatuskeskus. Helsinki.

Kontiainen, S. 1989. Aikuisopiskelu muutoksen suunnittelussa ja toteutuksessa. Kriittinen ajattelu aikuiskasvatuksessa. Vapaan sivistystyön XXXI vuosikirja, Helsinki.

Manninen J. 2002. Kokemuksellisen oppimisen malli.

www.dipoli.tkk.fi/ok/p/yoop/yoop99-03/kurssi2002/opintojakso2/nevgi_slidet_080103.ppt Luettu 28.12.2007

Ropo, E. 1994. Opetussuunnitelmat ja elinikäinen oppiminen. Teoksessa Kajanto, A. & Tuomisto, J. (toim.) Elinikäinen oppiminen. Vapaan sivistystyön 35. vuosikirja. Helsinki. Kirjastopalvelu Oy.

Nummenmaa A. R., Virtanen J. 2002. Ongelmasta oivallukseen. Ongelmaperustainen opetussuunnitelma. Tampereen Yliopistopaino Oy. Tampere.

Oppimis- ja ohjauskäsityksiä. <http://www.uku.fi/avoin/hoitodida/oppinake.html#neisser> Luettu 12.12.2007.

Petäjä M., Koponen E., Lautamatti L. & Bauer M. 2000. Muutosprosessin ohjaaminen. Aikuiskouluttajan opas. Työministeriön julkaisuja. Helsinki.

**AIKUISENA LÄHIHOITAJAKSI
OPAS NÄYTTÖTUTKINTO-OPINTOIHIN**

KITEEN JA ILOMANTSIN AMMATTIOPISTOSSA

SISÄLTÖ

TERVETULOA OPISKELEMAAN

1 TUTKINNON PERUSTEET JA OPETUSSUUNNITELMA.....	4
2 TYÖSSÄOPPIMINEN.....	5
2.1 YLEISIÄ TYÖSSÄOPPIMISEEN LIITTYVIÄ ASIOITA	5
2.2 TYÖTURVALLISUUS	7
2.3 SOPIMUKSET	7
2.4 TYÖAIKAAN LIITTYVIÄ OHJEITA	7
2.5 TYÖSSÄOPPIMISEEN LIITTYVÄT RUOKAILUT.....	8
3 TUTKINTOTILAISUUDET	9
3.1 YLEISIÄ ASIOITA	9
3.2 TUTKINTOTILAISUUDEN SISÄLTÖ	10
3.3 ARVIOINNIN OIKAISU	11
4 HENKILÖKOHTAISTAMINEN	11
4.1 HENKILÖKOHTAISTAMINEN HAKEUTUMISVAIHEESSA	11
4.2 HENKILÖKOHTAISTAMINEN TUTKINNON SUORITTAMISESSA	12
4.3 HENKILÖKOHTAISTAMINEN TARVITTAVAN AMMATTIT Aidon HANKKIMISESSA ...	12
5 OPISKELUN RAHOITUS	14
6 TYÖVOIMAPOLIITTINEN AIKUISKOULUTUS	14
7 OPPIMISEN ARVIOINTI	15
8 TODISTUKSET	15
9 OPPILAITOKSEN PELISÄÄNNÖT JA YLEISIÄ OHJEITA.....	16
10 JATKOKOULUTUSMAHDOLLISUUDET.....	18
11 ATK:N KÄYTTÖÖN LIITTYVIÄ OHJEITA: KÄYTTÄJÄTUNNUKSET, TOP- PORTAALI, OPISKELIJA-TRAVEL.....	18
12 YHTEYSTIEDOT.....	20
LÄHTEET	22

***TERVETULOA OPISKELEMAAN KITEEN / ILOMANTSIN AMMATTIOPISTOON
ONNITTELUT VALINNASTASI!***

Olet valinnut haasteellisen ja mielenkiintoisen alan, jonka työllistymisnäkymät ovat erittäin hyvät. Osaavaa työvoimaa tarvitaan erityisesti hoito ja hoiva alalla. Opiskelu lähihoitajaksi vaatii sinulta paneutumista opintoihisi, ja me olemme valmiit auttamaan tavoitteesi saavuttamisessa.

Lähihoitajalla on pätevyys perustason hoitoon, hoivaan ja kasvatukseen. Koulutus tuottaa perusvalmiudet tukea, ohjata, hoitaa ja kuntouttaa eri-ikäisiä, taustaltaan erilaisia ihmisiä heidän monenlaisissa elämänvaiheissaan. Lähihoitaja voi työskennellä kotimaassa tai ulkomailla esimerkiksi kodeissa, sairaaloissa, lasten päivähoidossa, hoitolaitoksissa, vastaanotoilla, lääkäriasemilla, sairaankuljetuksessa, erilaisissa palveluksiköissä, liikkeissä, teollisuudessa, yrityksissä ja myös itsenäisenä ammatinharjoittajana ja yrittäjänä.

Lähihoitajalla tulee olla hyvät ihmissuhde- ja vuorovaikutustaidot, neuvottelutaidot, kyky toimia tiimeissä ja projekteissa, kielitaitoa sekä vankka osaaminen sosiaali- ja terveysalan hoito-, huolenpito- ja kasvatustehtävissä. Hänellä on oltava kyky tukea ja edistää erilaisten ja eri-ikäisten ihmisten voimavaroja, terveyttä ja toimintakykyä heidän omista lähtökohdistaan ja taustoistaan.

Lähihoitaja tunnistaa oman ammatillisen kasvunsa ja kehittymisensä kannalta keskeiset tekijät ja kehittää niiden avulla jatkuvasti ammatillista osaamistaan. Hän tiedostaa työntekijänä vastuunsa laadukkaasta hoito- ja huolenpitotyöstä ja arvioi jatkuvasti omia sekä työyhteisön toimintatapoja. Lisäksi hän pyrkii vaikuttamaan aktiivisesti yhteiskunnassa erityisesti asiakkaiden elinolojen parantamiseksi.

1 TUTKINNON PERUSTEET JA OPETUSSUUNNITELMA

Lähihoitajan tutkinnonsuorittajana osallistututkintoon valmistavaan koulutukseen, johon on laadittu tutkinnon perusteet, joissa määritellään

1. tutkinnossa vaadittava ammattitaito,
2. tutkinnon osat ja mahdollisesti niistä muodostuvat osaamisalat,
3. ammattitaidon osoittamistavat,
4. tutkinnon arvioinnin yleiset perusteet.

Kitee/ Ilomantsin ammattiopistoissa käytetään opetussuunnitelmaa, yhteistä koulutuksen toteutussuunnitelmaa, jonka pohjalta oppimista voidaan henkilökohtaistaa. Opetussuunnitelman tarkoituksena on toimia opiskelijoiden, opettajien ja työelämän edustajien apuna ja työvälineenä oppimisen, opetuksen ja ohjauksen suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Oppimissuunnitelman laatimisen yhteydessä huomioidaan, että opiskelija, jolla ei ole aikaisempaa sosiaali- ja/tai terveystieteiden toisen asteen tutkintoa, **suorittaa vähintään 80 ov (opintoviikko) opintoja.** *Yksi opintoviikko tarkoittaa 40 tuntia opiskelijan työtä.* Jos opiskelijalla on sosiaali- ja/tai terveystieteiden toisen asteen tutkinto (esimerkiksi kodinhoitaja, lastenhoitaja, perushoitaja ym.), hänen osaaminen todennetaan edellä mainitusta tutkinnosta ja hän täydentää tutkintonsa siten, että 80 ov täyttyy.

Ammattitaitovaatimusten mukainen osaaminen todennetaan tutkinnon osittain tutkinnon suorittajan, oppilaitoksen ja mahdollisuuksien mukaan työpaikan ohjaajan yhteistyönä siten, että tutkinnon perusteiden mukainen osaaminen tulee tarkoituksenmukaisesti huomioonotetuksi.

Oppimissuunnitelman toteutumista ja tutkinnon suorittajan edistymistä seurataan, suunnitelmaa tarkistetaan ja muutetaan tarvittaessa.

Lähihoitajan näyttötutkintoon valmistava koulutus toteutetaan lähi-, etä- ja monimuoto-opiskelua sekä päivä-, ilta- ja viikonloppuopiskeluna. Ilomantsissa opetus on vain päiväopetuksena johon kuuluu monimuoto-opetusta. Opiskelu- ja opetusmenetelmiä ovat mm. keskustelut, haastattelut, luento-opetus, verkko-opetus, projektityöskentely, ohjattu itsenäinen ja ryhmätyöskentely, opintokäynnit, pienryhmäharjoitukset, portfo-

liotyöskentely, oppimispäiväkirjatyöskentely, pienimuotoisten analyysien ja selvitysten tekeminen sekä yksilö- että ryhmäohjaus ja työssäoppiminen.

SOSIAALI- JA TERVEYSALAN PERUSTUTKINTO	
Tutkinnon yhteiset ammatilliset osat (yhteensä 44 ov)	Kasvun tukeminen ja ohjaus (14 ov) Hoito ja huolenpito (18 ov) Kuntoutumisen tukeminen (12 ov)
Valinnaiset tutkinnonosat Kiteellä ja Ilomantsissa laajuus 40 ov	Sairaanhoito ja huolenpito Vanhustyö

2 TYÖSSÄOPPIMINEN

2.1 Yleisiä työssäoppimiseen liittyviä asioita

Työssäoppiminen on tavoitteellista, ohjattua ja arvioitua opiskelua. Osa tavoitteena olevasta ammattitaidosta opitaan työpaikoilla. Työssäoppimispaikat suunnitellaan yhdessä opiskelijan kanssa siten, että opiskelija saa koulutuksen aikana kokemusta eri ikäisten hoito- ja huolenpitotyöstä erilaisissa työympäristöissä sosiaali- ja terveydenhuollon alueella.

Työssäoppiminen kuuluu kaikkiin lähihoitajan koulutukseen kuuluviin opintokokonaisuuksiin ja sitä on seuraavasti eri opintokokonaisuuksissa:

- Kasvun tukeminen ja ohjaus 5 + 1 ov
- Kuntoutuksen tukeminen 5 + 1 ov
- Hoito- ja huolenpito 6 + 1 ov
- Sairaanhoito ja huolenpito 14 + 1 ov
- Vanhustyö 14 + 1 ov

Työssäoppimisen tuntimäärä on keskimäärin 35 h/viikko ja 7 h/päivä, vähintään 5 h/päivä. Jos top-jaksolle sattuu vahvistettuja lomapäiviä, ne vähentävät kokonaistuntimäärää.

Ennen työssäoppimisjakson alkua soita tai käy paikan päällä työssäoppimispaikassa sopimassa ensimmäiseen työvuoroon tulosi.

Lue työssäoppimisjakson arviointikriteeristö huolellisesti läpi ja merkitse oman osaamisesi lähtötaso arviointikriteeristölomakkeeseen. Lähtötasoarviointisi perusteella voit laatia tavoitteet työssäoppimisjaksolle. Työssäoppimisen alussa käy työpaikkaohjaajasi kanssa läpi oma lähtötasoarviointisi ja niiden perusteella laaditut omat oppimistavoitteesi. Tämä on tärkeää, että ohjaajasi tietää millaista ohjausta tarvitset.

Ohjaava opettaja käy työssäoppimispaikassasi kaksi kertaa. Ensimmäinen käynti on työssäoppimisen alussa ensimmäisellä, viimeistään toisella viikolla. Sovi opettajan kanssa ensimmäinen käynti puhelimitse tai sähköpostilla heti, kun olet saanut omat ja ohjaajasi työvuorot tietoosi. Toinen käynti on arviointikäynti viimeisellä tai sitä edeltävällä työssäoppimisviikolla ennen tutkintotilaisuuden alkua. Tuolloin arvioidaan sinun valmiutesi tutkintotilaisuuteen. Tarvittaessa, jos arviointikriteeristö ei täyty joltakin osin vähintään tyydyttävällä tasolla, työssäoppimisjaksoa voidaan jatkaa, ennen kuin sinut lasketaan tutkintotilaisuuteen. Molemmilla käynneillä ovat läsnä tutkinnon suorittaja, työssäoppimisen ohjaaja ja opettaja.

Työssäoppiminen voidaan keskeyttää tarvittaessa ohjaavan opettajan, opiskelijan tai työpaikkaohjaajan tai kaikkien yhteisestä aloitteesta, mutta perustellusta syystä.

Toista ohjaukseen varten laadi kirjallinen ja perusteltu itsearviointi ja varaa työssäoppimisjaksolle annetut tehtävät kirjallisesti valmisteltuina ohjaavalle opettajalle annettavaksi, ellei muuta ole erikseen sovittu ohjaavan opettajan kanssa. Oppimispäiväkirjaa ei tarvitse tulostaa opettajalle annettavaksi, jos olet tehnyt sen TOP-portaaliin. Oppimispäiväkirja ladataan samalla, kun tehdään koulutussopimus työssäoppimista varten koululla atk-luokassa ja ohjaava opettaja perehdyttää sinut.

2.2 Työturvallisuus

Opiskelijalla on velvollisuus noudattaa työpaikan sääntöjä ja järjestystä ja toimia työturvallisuusohjeiden ja -määräysten mukaisesti. Työnantaja perehdyttää opiskelijan hänelle kuuluviin tehtäviin. Työnantaja antaa työvaatteet työssäoppimisjakson ajaksi ja annettuja suojaimia on käytettävä tarvittaessa.

Työssäoppimisjaksolla on koulutuksen järjestäjän/työpaikan tapaturmavakuutus voimassa ja se oikeuttaa tapaturmakorvaukseen työhön rinnastettavissa olosuhteissa. Opiskeluun liittyvät työmatkat oppilaitoksen, työpaikan ja asunnon välillä kuuluvat myös vakuutuksen piiriin. Tapaturmasuoja kattaa myös ulkomailla tapahtuvan opetus-suunnitelman mukaisen, tilapäisen opetuksen ja työssäoppimisen. Tutkintokohtaiset työturvallisuusoppaat löytyvät sähköisessä muodossa TOP -palvelusta osoitteesta <http://top.pkky.fi>. Ne ovat kaikkien työssäoppimisen osapuolten nähtävissä.

Vastuuvakuutus korvaa työssäoppijan toimillaan aiheuttaman ennalta arvaamattoman vahingon.

2.3 Sopimukset

Työssäoppimisjakson alussa opiskelija, työpaikkaohjaaja ja ohjaava opettaja allekirjoittavat opiskelijan TOP -portaalissa laatiman koulutussopimuksen. Opiskelija ei yleensä ole työsuhteessa työssäoppimispaikkaan. Koulutuksen lopussa tästä on mahdollista poiketa erikseen sovitusti. Jos opiskelija on työsuhteessa eli saa palkkaa tekevästään työstä, siitä on ilmoitettava ohjaavalle opettajalle ja työpaikan on taattava oppimisen mahdollistuminen työnteosta huolimatta. Oppilaitos ei maksa työssäoppimisen ohjauksen korvausta ko. työpaikkaan palkallisilta päiviltä.

2.4 Työaikaan liittyviä ohjeita

- Yksi opintoviikko (1 ov) on 40 tuntia opiskelijan työtä, johon sisältyy myös työssäoppimisjaksoon liittyvät kirjalliset tehtävät.
- Opiskelijan työaika on keskimäärin 35 tuntia/viikko. Viikossa on varattu 5 tuntia kirjallisiin tehtäviin.
- Yhden työvuoron pituus on vähintään 5 tuntia.

- Työssäoppimisen on ajoitettava tasaisesti eri viikoille. Vapapäiviä ei kerätä jakson loppuun.
- Arkipyhät eivät vähennä työssäoppimisen kokonaistuntimäärää.
- Tutkintotilaisuuksien työvuorot ovat kokonaisia 8 tunnin työpäiviä.
- Tutkinnonsuorittaja laatii työvuoronsa pääsääntöisesti oman työpaikkaohjaajansa työvuorojen mukaisesti. Opiskeluun kuuluvat myös ilta- ja viikonlopputyöt, myös muutamia yövuoroja voi tehdä.
- Työvuorot kirjataan työvuorolomakkeelle ja työvuorolomake laitetaan työssäoppimispaikan käytäntöjen mukaiseen paikkaan näkyville.
- Sairauspoissaoloista ilmoitetaan välittömästi sekä työssäoppimispaikkaan että ohjaavalle opettajalle ja sairauspoissaolo merkitään työvuorolistaan selkeästi (punainen S-kirjain kyseisen päivän kohdalle)
- Yli 3 päivän poissaolosta tulee toimittaa terveydenhoitajan tai lääkärin antama sairauslomatodistus ohjaavalle opettajalle.
- Sairauspoissaolo korvataan, mikäli työssäoppimisen ammattitaitovaatimusten mukaiset tavoitteet eivät toteudu sairauden vuoksi. Korvaamisesta sovitaan opettajan ja työssäoppimisen ohjaajan kanssa.
- *Muut kuin sairaudesta johtuvat poissaolot on aina korvattava!*
- Jakson lopussa toteutuneen työvuorolistan allekirjoittavat opiskelija, työssäoppimisen ohjaaja ja ohjaava opettaja. Opettaja toimittaa työvuorolistat opinto-toimistoon laskujen tarkistamista varten.

2.5 Työssäoppimiseen liittyvät ruokailut

Opiskelija/tutkinnon suorittaja syö työssäoppimisen aikana omia eväitään tai ostaa ruuan työssäoppimispaikasta. Työvuorolistan mukaisesti hänelle maksetaan yksi ateriakorvaus jokaista tehtyä työvuoroa kohden. Ateriakorvauksen suuruus on 1.1.2008 alkaen 3,50 €

Työssäoppimisen päätyttyä opiskelija/tutkinnon suorittaja täyttää ateriakorvauslomakkeen ja liittää siihen allekirjoitetun työvuorolistan. Työssäoppimista ohjannut opettaja tarkastaa ja rehtori hyväksyy anomuksen ja opiskelijalle maksetaan korvaus pankkitilille.

Tutkinnonsuorittajan velvollisuudet

- Opiskelija/ tutkinnonsuorittaja ei saa tupakoida työssäoppimispaikassa.
- Lävistyksiä tai avonaisia lävistysaukkoja ei saa olla työssäoppimisjakson aikana. Ulkoisen olemuksen tulee olla asiallinen, siisti ja ammatillinen
- Opiskelijalla tulee olla asianmukainen työvaatetus, hyvät ja turvalliset työken-
gät ja nimineula.
- Työpaikan hygieniaohjeita on noudatettava.
- Työssäoppimisjakson aikana on oltava aktiivinen ja oma-aloitteinen sekä itse-
ohjautuva. Oppimistilanteisiin hakeudutaan aktiivisesti, neuvoa, ohjausta ja pa-
lautetta pyydetään säännöllisesti.

3 TUTKINTOTILAISUUDET

3.1 Yleisiä asioita

Tutkinnon suorittaja osallistuu tutkintotilaisuuteen työssäoppimisjakson päätteeksi. Työssä oppimiseen pääsee, kun kaikki tutkinnon osaan kuuluvat teoriaopinnot on suoritettu hyväksytysti. Tutkintotilaisuus kestää 5 työvuorota, 40 tuntia, jotka on suoritettava seitsemän vuorokauden sisällä. Tutkinnonsuorittaja osoittaa kyseiseen tutkinnon osan työssäoppimiseen liittyvän ammattitaitonsa suhteessa ammattitaitovaatimuksiin ja arviointikriteereihin, jotka ovat voimassa olevissa tutkinnon perusteissa.

Tutkintotilaisuuden ottaa vastaan ja arvioi työpaikalla nimetty vastaavan ammattitaidon omaava sopiva henkilö. Tutkintotilaisuuden vastaanottava henkilö ei saa olla edeltävän työssäoppimisen ohjaaja. Työssäoppimista ohjaava opettaja ei osallistu tutkintotilaisuuden arviointiin, oppilaitoksesta arviointiin osallistuu ammattitaitovaatimukset tunteva näyttötutkintomestari pätevyyden omaava opettaja. Tutkintotilaisuuden arviointi suoritetaan kolmikantaperiaatteella, opiskelija, tutkintotilaisuuden vastaanottaja työelämästä ja oppilaitoksen edustaja.

Tutkinnonsuorittaja tekee HENTSU:n (henkilökohtaisen tutkinnon suorittamisen toteuttamissuunnitelman) ja sen arvioivat tutkintotilaisuuden arvioiva opettaja ja tutkintotilaisuuden vastaanottava työelämän edustaja. Hentsu palautetaan 7 vrk ennen tutkintotilaisuuden alkua em. henkilöille.

Tutkintotilaisuuden voi täydentää erikseen laadittavan sopimuksen ja suunnitelman mukaisesti, mikäli sen toteutuksessa ilmenee puutteita ja täydentäminen katsotaan tarkoituksenmukaiseksi. Tutkintotilaisuus katsotaan suoritetuksi, kun kaikki tutkinnon osan arvioinnin kohteet ovat tulleet näytetyksi. Tutkintotilaisuus voidaan uusina kokonaisuudessaan, mikäli se on hylätty ja ensimmäinen uusinta on maksuton. Loput uusintakustannukset peritään tutkinnon suorittajalta. Maksu määräytyy syntyneiden kustannusten mukaisesti, mikäli arvioinnin uusiminen katsotaan tarpeelliseksi oppilaitoksen tutkintotilaisuusjärjestelyistä riippumattomista syistä.

3.2 Tutkintotilaisuuden sisältö

Tutkinnon osan kaikki ammattitaitovaatimukset tulee näyttää aidoissa työtilanteissa. Jos tutkinnon suorittaja ei pysty näyttämään osaamistaan aidoissa työtilanteissa, voi hän käyttää tutkintotilaisuutta täydentävää materiaalia, joka on dokumentoitu, esim. allekirjoitetut todistukset, valokuvat, videot. Arvioijat arvioivat dokumenttien vastavuuden suhteessa näyttötutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksiin ja ehdottavat tutkintotoimikunnalle dokumentin tunnustamista osaksi näyttötutkinnon suoritusta. Tunnustamisesta päättää tutkintotoimikunta.

Tutkintotilaisuudessa tutkinnon suorittaja esittelee suullisesti tekemänsä kirjallisen itsearvioinnin tutkintotilaisuuden sujumisesta. Tutkintotilaisuuden arviointipäätös tehdään yhteistyössä kolmikantaisesti. Työelämän arvioija/arvioijat seuraavat tutkinnon suorittajan työskentelyä viikon ajan työpaikalla. Arviointikeskustelu käydään viikon kuluttua tutkintotilaisuuden päättymisestä. Arviointikeskustelussa ovat mukana tutkinnon suorittaja, työelämäarvioija ja NTM-koulutuksen käynyt opettaja. Tutkinnon suorittaja on läsnä arvioinnin ajan ja poistuu lopussa hetkeksi, että työelämän edustajat ja oppilaitoksen edustaja voivat keskustella arvosanasta. Kun keskustelun tulos on selvä, tutkinnon suorittaja pyydetään kuulemaan keskustelun tulos.

Tutkintotilaisuuden kirjalliset arvioinnit tehdään valtakunnallisille arviointilomakkeille, jotka liitetään oppilaitoksen arvioijan tekemään arviointipöytäkirjaan. Arviointiesitys, joka sisältää tutkinnon osan kriteeristön kansilehden tietoineen tutkinnon suorittajasta, ajankohdasta ja tutkintopaikasta, arvioijista sekä arviointisivun täytettynä perusteluineen ja asianosaisten allekirjoituksin vahvistettuna, lähetetään tutkintotoimikunnalle vahvistettavaksi.

3.3 Arvioinnin oikaisu

Tutkinnonsuorittajalla on mahdollisuus halutessaan tehdä arvioinnin oikaisupyyntö 14 päivän kuluessa tutkintotilaisuuden arvioinnin tuloksen tiedoksisaamisesta.

4 HENKILÖKOHTAISTAMINEN

Henkilökohtaistaminen tarkoittaa näyttötutkintojärjestelmässä tutkinnon suorittajan ja opiskelijan ohjaus-, neuvonta-, opetus- ja tukitoimien asiakaslähtöistä suunnittelua ja toteuttamista. Näyttötutkintojärjestelmässä korostuu **toiminnan yksilöllisyys**. Jokaiselle tutkinnon suorittajalle laaditaan heti opintojen alussa henkilökohtaistamissuunnitelma, jossa sovitaan tutkinnon suorittamisen ja tarvittavan ammattitaidon hankkimiseen liittyvät asiat, esim. missä, milloin ja millä tavoin sinä osoitat ammattitaitosi ja miten hankit tarvittavan osaamisen. henkilökohtaistamissuunnitelmaa voidaan muuttaa yhteisestä sopimuksesta.

On tärkeää, että osallistut tutkinnon suorittamista ja opiskelua koskeviin yhteisiin **perehdyttämistilaisuuksiin** samoin kuin henkilökohtaisesti sovittuihin tapaamisiin, neuvontaan ja ohjaukseen.

4.1 Henkilökohtaistaminen hakeutumisvaiheessa

Henkilökohtaistaminen alkaa ensimmäisestä yhteydenotosta ja jatkuu siihen saakka, kun olet oppilaitoksen kirjoissa. Sinut perehdytetään tarkemmin henkilökohtaistamiseen ryhmänohjaajan, näyttötutkinnosta vastaavan ja tutkintovastaavan opastamana.

Koulutukseen valintasi jälkeen Sinulle suunnitellaan henkilökohtaistamissuunnitelma. Oppilaitoksen asiantuntijat huolehtivat siitä, että saat asiallista ja tarvitsemaasi ohjausta tutkinnon suorittamisessa ja tarvitsemasi ammattitaidon hankkimisessa. Myös oma osallistumisesi näyttötutkintosi ja oppimisesi suunnitteluun on erittäin tärkeää parhaan tuloksen aikaansaamiseksi.

4.2 Henkilökohtaistaminen tutkinnon suorittamisessa

Näyttötutkinnon suorittamisen henkilökohtaistaminen tarkoittaa Sinulle soveltuvien ja perusteltujen tutkintosuoritusten suunnittelua ja toteutusta. **Tutkintosuoritus** tarkoittaa tutkinnon suorittajan tutkintotilaisuudessa antamaa osoitusta tutkinnon perusteissa vaadittavasta ammattitaidosta, jonka arvioivat työelämän ja oppilaitoksen asiantuntijat.

Näytät osaamisesi tutkintotilaisuudessa, joka suoritetaan **työpaikalla, aidoissa työtehtävissä**. Tutkintosuoritukset koostuvat lähihoitajan tehtäväkokonaisuuksista ja niiden vaatimustaso pohjautuu tutkinnon perusteisiin.

Kiteen ja Ilomantsin ammattiopistoissa noudatetaan henkilökohtaistetussa tutkinnon suorittamisessa aina tutkinnon perusteissa määriteltyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteerejä sekä ammattitaidon osoittamistapoja. Tutkintotilaisuuksien aikataulut ja käytännön järjestelyt suunnitellaan mahdollisimman hyvin Sinun ja työpaikan tilanteeseen soveltuviksi. Tutkinnon suorittajana pääset suunnittelemaan tutkintotilaisuuden kokonaisuutta ja aikataulua yhdessä näyttötutkinnosta vastaavan opettajan kanssa. Lähihoitajan tutkintosuoritukset tehdään tutkinnonosa kerrallaan. Tutkinnon osat ovat Kasvun tukeminen ja ohjaus, Hoito- ja huolenpito, Kuntoutumisen tukeminen sekä valinnainen tutkinnon osa joko Vanhustyö tai Sairaanhoidon ja huolenpito.

4.3 Henkilökohtaistaminen tarvittavan ammattitaidon hankkimisessa

Koulutuksen sisältöä ja kestoja määriteltäessä otetaan huomioon aikuisen elämäntilanne, aikaisemmin hankittu ja osoitettu osaaminen, todetut oppimistarpeet ja työssä oppimisen mahdollisuudet. tarvitsemasi ammattitaidon hankkimiseen henkilökohtaistamisessa käytetään ohjauksen, neuvonnan ja opetuksen menetelmiä ja erilaisia tukitoimia. **Prosessikaavio** henkilökohtaistamisesta **liitteessä 1**.

Tutkinnon suorittaja/aikuisopiskelija

on vastuussa osallistumisesta henkilökohtaistamisen suunnitteluun ja toteutukseen saamansa

ohjauksen tuella. Hän

- osallistuu aktiivisesti perehdytykseen
- osallistuu lähtötilanteen selvitykseen
- osallistuu osaamisensa tunnistamiseen
- osallistuu näyttötutkintotilaisuuksiensa suunnitteluun
- osallistuu oppimisensa suunnitteluun
- osallistuu tarvitsemaansa ohjaukseen
- valmistelee ohjatusti henkilökohtaistamissuunnitelmaansa
- esittelee ohjaajilleen ja kouluttajille henkilökohtaistamissuunnitelmaansa
- allekirjoittaa henkilökohtaistamissuunnitelmansa
- esittää tarvittaessa henkilökohtaistamissuunnitelmaan muutoksia

Ryhmäohjaaja

- tiedottaa tutkinnon suorittajalle/opiskelijalle tuloksista
- tekee yhteistyötä tutkinnosta vastaavan, koulutuksesta vastaavan ja muiden tarvittavien asiantuntijoiden kanssa
- ohjaa tarvittavan ammattitaidon hankkimiseen
- opiskelijan tarvitseman ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistamisesta
- opetuksen suunnittelusta ja toteutuksesta
- opiskelijan oppimisen ohjaamisen henkilökohtaistamisesta
- opetuksen ja oppimisen henkilökohtaistamisen arvioinnista ja kehittämisestä

Tutkintovastaava huolehtii tutkinnon suorittajan

- osaamisen tunnistamisesta
- osaamisen tunnustamisen ja tutkintosuoritusten henkilökohtaistamisesta
- tarvittavista näyttötutkinnon järjestelyistä
- henkilökohtaistamisen sujumisesta tutkintosuorituksen aikana
- tutkinnon suorittamisen henkilökohtaistamisen arvioinnista ja kehittämisestä

5 OPISKELUN RAHOITUS

Koulutuksen järjestelyt rahoittaa pääsääntöisesti opetushallinto. Sen lisäksi, että käytät omaa rahaa opintojesi aikaisen elämän rahoittamiseen, Sinulla on mahdollisuus hakea Kelan eri tukimuotoja ja Koulutusrahaston aikuiskoulutustukea.

Lisätietoa voit hakea:

www.kela.fi ja www.koulutusrahasto.fi

6 TYÖVOIMAPOLIITTINEN AIKUISKOULUTUS

Työvoimakoulutuksen yleisenä tavoitteena on parantaa ammattitaitoisen työvoiman saatavuutta ja työttömien pääsyä takaisin työmarkkinoille. Koulutuksen rahoituksesta vastaa työhallinto ja hallinnollisena viranomaisena työministeriö. Työhallinto ostaa työvoimakoulutuksen oppilaitoksilta tai muilta koulutuksen järjestäjiltä. Paikallisista hankinnoista vastaavat alueelliset työvoima- ja elinkeinokeskukset. Koulutuksen hankinnassa huomioidaan alueelliset työvoimatarpeet ja se tapahtuu koulutuksen järjestäjiä kilpailuttaen.

Työvoimakoulutukseen haetaan työvoimatoimiston kautta. Suurin osa työvoimakoulutuksesta on aikuisten ammatillista koulutusta, jolla suoritetaan tutkintoja tai niiden osia. Osa koulutuksesta suunnataan syrjäytymisen ehkäisyyn valmentavana koulutuksena. Työvoimakoulutus on opiskelijalle maksutonta. Se on suunniteltu ensi sijassa työttömille työnhakijoille sekä työttömyyden uhkaamille 20 vuotta täyttäneille henkilöille. Tietyin edellytyksin myös muut henkilöt kuten työssä olevat ja työvoiman ulkopuolella olevat voivat osallistua koulutukseen.

Työvoimakoulutuksen ajalta opiskelijalle voidaan maksaa työttömyysturvaa vastaavaa koulutustukea tai työmarkkinatukea sekä ylläpitokorvausta. (Työvoimapoliittinen koulutus 2008).

7 OPPIMISEN ARVIOINTI

Kaikki tutkinnot suoritetaan tutkintotilaisuuksissa, joissa arvioidaan opiskelijan ammatillisia taitoja ja valmiuksia aidoissa tai aidon kaltaisissa työtilanteissa. Ammattitaidon arvioinnissa noudatetaan koulutuskuntayhtymän ja tutkintotoimikunnan näyttötutkintojen järjestämissuunnitelmaa. Kiteen ja Ilomantsin ammattiopistot vastaavat myös näyttötutkintojen arvioijakoulutuksesta, jota järjestetään molemmissa oppilaitoksissa kaksi kertaa vuodessa. Näyttötutkinnot toteutetaan yhteistyössä lähihoitajakoulutusta järjestävien koulutuskuntayhtymän oppilaitosten ja työelämän kanssa.

Ammattitaidon arviointi edellyttää järjestelmällistä aineiston keräämistä, päätöksentekoa ja dokumentointia tutkinnon suorittajan ammatillisista ja työtoimintavalmiuksista suhteessa tutkinnon perusteissa määriteltyihin ammattitaitovaatimuksiin ja arviointikriteereihin.

Arvioinnissa käytetään erilaisia, ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä, kuten havainnointia, haastatteluja, kyselyjä, aikaisempaa dokumentoitua osaamista sekä itse- ja ryhmäarviointia. Mikäli tutkinnon suorittajalla on aiemmin dokumentoitua osaamista, tutkintotilaisuuden arvioijat arvioivat ne osana suoritettavaa tutkinnon osaa.

Arvioinnin painopisteen tulee olla tekemisessä ja työssä toimimisessa. Osaaminen arvioidaan pääsääntöisesti suoraan vastaavasta työtoiminnasta. Tutkintotilaisuudet järjestetään tutkinnon osa kerrallaan. Lisätietoja näyttötutkinnoista ja koulutuksesta saat osoitteista: www.oph.fi/nayttotutkinnot ja www.koulutusnetti.fi

8 TODISTUKSET

Tutkintotodistuksen saat, kun kaikki tutkintoon kuuluvat osat olet suorittanut hyväksytysti. Tutkintotodistuksen myöntää tutkintotoimikunta. Tarvittaessa saat tutkintotoimikunnalta todistuksen tutkinnon osan suorittamisesta. Tutkintotoimikunnan todistus on virallinen.

Osallistumistodistuksen saat näyttötutkintoon tai tutkinnon osaan valmistavasta koulutuksesta. Osallistumistodistukseen liitetään aina **opintosuoritusote**. Voit seurata opintosuorituksiasi nettiyhteyden kautta opiskelijawinhasta, joka toimii koulun tieto-

koneilla. Käyttäjätunnuksen ja salasanan saat opiskelun alkuvaiheessa luokanvalvojalta. Vaihda salasana johonkin helposti muistettavaan koodiin. Jos salasana unohtuu, ota yhteyttä ryhmäohjaajaan.

Virallisemmän opintosuoritusotteen saat koulun toimistosta ja syys- ja kevätlukukauden lopussa.

Europassin saat suorittamasi tutkintotodistuksen liitteenä englannin kielellä. Tarvittaessa saat ammatillisen perustutkinnon europassin myös suomen, ruotsin, saksan tai ranskan kielellä. Voit tulostaa europassin osoitteesta www.oph.fi/europassi/cs/.

Ammatillisen tutkintotodistuksen **Europass-liite** (Certificate subblement) on kansainväliseen käyttöön tarkoitettu tutkintotodistus. Liite on samanlaisena käytössä kaikissa EU/ETA maissa. Europassissa kuvataan minkä tasoisesta tutkinnosta on kysymys, mitä tietoja ja taitoja sen suorittamiseksi on pitänyt hankkia ja millaisen ammattipätevyyden ja jatko- opintokelpoisuuden se antaa. Europassissa annetut tiedot auttavat työnantajaa kotimaassa tai ulkomailla arvioimaan tutkinnon antamaa ammattipätevyyttä. Tutkinnon suorittanut voi käyttää liitettä myös hakeutuessaan jatkamaan opintojaan.

9 OPPILAITOKSEN PELISÄÄNNÖT JA YLEISIÄ OHJEITA

Oppilaitoksessa noudatetaan yhteisesti sovittuja pelisääntöjä. Niiden tarkoituksena on helpottaa päivittäistä kanssakäymistä. Järjestyssääntöjä noudatetaan oppilaitoksen alueella. Kun opiskelet meillä, huomioi että:

- Opiskelu on opiskelijan työtä ja oppilaitos on sekä hänen että henkilökunnan työpaikka
- Oppilaitoksen on annettava opetussuunnitelman mukaista opetusta ja opiskelijan tulee osallistua opetukseen, ellei hänelle ole myönnetty siitä vapautusta
- Ole paikalla ajoissa
- Sulje kännykkä oppituntien ajaksi
- Tee tunneilla muistiinpanoja, ole tarkkaavainen ja osallistu
- Kysy heti epäselvissä kohdissa
- Opiskele säännöllisesti, se helpottaa kokeisiin valmistautumista

- Tee kaikki pyydetyt tehtävät ja palauta ne ajoissa
- Olemme savuton oppilaitos, joten tupakointi oppilaitoksen alueella on kielletty lukuun ottamatta sille erityisesti varattua tupakointipaikkaa. Tupakkalain perusteella savuttomalla alueella tupakoinnista voi poliisi sakottaa. Olemme savuttomia, koska koulussamme opiskelee alle 18-vuotiaita opiskelijoita.
- Alkoholin, päihteiden ja huumeiden hallussapito ja käyttäminen on oppilaitoksen alueella kiellettyä. Kouluaikana ja työssäoppimisjaksoilla työpaikoilla ei päihteiden käyttö ole sallittua.
- Ilmoita poissaolosta välittömästi ryhmäohjaajallesi. Yhden opintoviikon oppikurssista saa maksimissaan olla poissa 7 tuntia, että suoritukseksi on hyväksyty.
- Olet itse vastuussa opiskelustasi ja menestymisestä. Lisätietoja opiskelusta, esim. jaksojen päivämäärät ja lomat näet Intranetin opiskelijaoppaasta oheisesta osoitteesta:

<http://www.pkky.fi/Resource.phx/pkky/amo/kitee/tekniikkajapalvelut/opiskelijainfoa.htm>

Poissaolot

Periaatteena on, että jokainen opiskelija osallistuu henkilökohtaistamissuunnitelmansa mukaisesti opetukseen ja tutkintosuorituksiin. Mikäli suunnitelma muuttuu (joudut olemaan poissa suunnitellusta lähiopetuksesta), on Sinun sovittava kouluttajan kanssa, miten otat haltuun poissaolon aikana käsitellyt oppisisällöt. Jos poissaolon johtuu muusta syystä kuin sairaudesta, on siitä sovittava etukäteen ryhmäohjaajan kanssa. Yli 5 päivää kestävien poissaolojen luvat myöntää rehtori.

Sairastumisesta Sinun on ilmoitettava mahdollisimman pian omalle opettajalle. Terveystieteiden osastolta saat pyydettäessä selvityksen/ todistuksen (1-3 pv) poissaolosta, pitempiketoisesta sairauslomasta pitää olla lääkärintodistus.

Työvoimapolitiisessa koulutuksessa olevan opiskelijan yli 9 pv kestävässä sairauslomassa koulutustuki muuttuu sairauspäiväraha. Ilmoituksen tekee oppilaitoksen koulutussihteeri (Paula Liimatta Ilomantsi ja Eeva Honkanen Kitee) työvoimatoimistoon, josta tieto menee etuuksien maksajalle. Opiskelija hakee sairauspäivärahaa Kelan toimistosta.

Vakuutukset

Oppilaitos on vakuuttanut opiskelijat opiskelun ja työssäoppimisen ajalla.

Opiskelijakortti

Koulun toimistosta voit saada opiskelijakortin, jolla voit todistaa olevasi oikeutettu erilaisiin opiskelija-alennuksiin esim. pääsymaksuista. Korttia hakiessasi sinulla pitää olla valokuva joka liimataan korttiin.

Toimistosta saat myös todistuksen, jota tarvitset hakiessasi VR:n opiskelijakorttia. Siihenkin tarvitset valokuvan ja se on maksullinen kortti, mutta sillä saat junamatkoista 50% alennusta. Lisätietoja VR:n sivuilta. Katso myös Matkahuollon sivuilta tietoja opiskelija-alennuksista.

10 JATKOKOULUTUSMAHDOLLISUUDET

Kolmivuotisen perustutkinnon suorittajilla on yleinen jatko-opintokelpoisuus ammatikorkeakouluihin ja yliopistoihin. (Laki 630/98, asetukset 811/98 ja 115/98). Perustutkinnon näyttötutkintona suorittaneella on yleinen jatko-opintokelpoisuus ammattikorkeakouluihin. Jos näyttötutkinnon suorittaneella katsotaan olevan riittävät tiedot, valmiudet ja kelpoisuus, voidaan hänet ottaa opiskelijaksi yliopistoon (OPM:n kirje nro 21/500/99).

11 ATK:N KÄYTTÖÖN LIITTYVIÄ OHJEITA: KÄYTTÄJÄTUNNUKSET, TOP- PORTAALI, OPISKELIJA-TRAVEL

Työskennelläksesi koulun tietokoneilla ja päästäksesi oppilaitoksen tietoverkkoon kotona, tarvitset käyttäjätunnukset, jotka saat opiskelun alussa. Vaihda tunnus itsellesi helposti muistettavaan muotoon ja säilytä se, koska tarvitset sitä useissa opiskeluun liittyvissä tilanteissa. Opiskelun alussa sinut perehdytetään tietoverkon käyttöön ja tarvittaessa saat henkilökohtaista opastusta. Ohessa on linkkejä opiskelijoille tärkeisiin osoitteisiin.

PKKY:n ohjeistus opiskelijoille tietoverkon ja tietokoneiden käyttöön:

<http://www.pkky.fi/Resource.phx/pkky/opiskelu/opiskelu.htx>

Opiskelijoiden sähköposti:

<http://edu.pkky.fi/>

OpiskelijaWinha:

<https://opiskelijawinha.pkky.fi/wille.asp>

Moodle:

<https://moodle.pkky.fi/mood/index.php>

Toppipalvelu:

<http://top.pkky.fi/>

Pohjois-Karjalan Koulutuskuntayhtymän kotisivu:

<http://www.pkky.fi>

Pohjois-Karjalan Ammattiopisto Ilomantsin kotisivu:

<http://www.pkky.fi/amo/ilomantsi>

12 YHTEYSTIEDOT

Pohjois-Karjalan ammattiopisto Kitee

Tekniikka ja palvelut
Savikontie 13, 82500 KITEE
Puh (013) 244 3200
Fax (013) 244 3298

Sähköposti amo.kitee@pkky.fi

Henkilökunnan sähköpostiosoitteet noudattavat muotoa etunimi.sukunimi@pkky.fi

Rehtori

Sirkku Leskinen

Puhelin: 013-244 3201
GSM: 0500 310 983

Sosiaali- ja terveystieteiden opetuksen henkilöstö:

Tutkintovastaava

Jaana Homanen

Puhelin: 013 244 3263
GSM: 050 365 5604

Opintosihtööri

Eeva Honkanen

Puhelin: 013 244 3262
GSM: 050 370 4878

Pt. tuntiopettaja

Senja Toivanen

Puhelin: 013 244 3231
GSM: 050 404 1657

Pt. tuntiopettaja

Auli Kempas

Puhelin: 013 244 3269
GSM: 050 523 4366

Pt. tuntiopettaja

Sari Vaakanainen

Puhelin: 013 244 3269
GSM: 050 572 2234

St. tuntiopettaja

Kirsi Laakkonen

GSM: 050 407 4852

Oppilashuolto ja tukipalvelut:

Erityisopetus, opo

Jukka Luoto

Puhelin: 013-244 3240
GSM: 050 523 4375

Terveydenhoitaja

Päivi Lampinen

Puhelin: 013-244 3260

Tavattavissa oppilaitoksella torstaisin

Muuna aikana terveyskeskuksen puhelinvaihteen kautta 013-6841 400.

ATK-vastaava

Jarkko Torni

Puhelin: 013-244 3360
GSM: 050 502 0306

Mikrotukihenkilö

Joni Turunen

GSM: 050 594 3193

Kuraattori

Jukka-Pekka Leskinen

Tavattavissa maanantaisin terveydenhoitajan vastaanottoiloissa

Ajat varataan Jukka Luodon kautta

Pohjois-Karjalan Ammattiopisto Ilomantsi

Vepsänmäentie 4
82900 ILOMANTSI

Puhelin: (013) 244 3000, toimisto
Faksi: (013) 244 3006 amo.ilomantsi@pkky.fi

Koulutusjohtaja / OPO**Yngve Lstedt**

Hallinto

Puhelin: (013) 244 3001

GSM: 050 523 4342

Toimistosihtööri**Paula Liimatta**

Kanslia

Puhelin: (013) 244 3000

Tuntiopettaja**Vatanen Riikka**

Puhelin: (013) 244 3015

GSM: 050 402 7562

Tuntiopettaja**Posti Eija**

Puhelin: (013) 244 3015

GSM: 050 372 8244

Oppilashuolto ja tukipalvelut:**Terveydenhoitaja****Help Aira**

GSM: 040 778 6746

Koulukuraattori**Mannermaa Jukka**

GSM: 0400 463 122

Mikrotukihenkilö**Turunen Joni**

AMO Ilomantsi/AMO Kitee

GSM: 050 594 3193

Lähteet

Europassi. www.oph.fi/europassi/cs/.

Näyttötutkinto-opas näyttötutkinnon järjestäjille ja tutkintotoimikuntien käyttöön. 2007. Opetushallitus.

Opiskelijan opas. 23.4.2008.

<http://www.pkky.fi/Resource.phx/pkky/amo/kitee/tekniikkajapalvelut/opiskelijainfoa.htx>

Sosiaali- ja terveystieteiden perustutkinto 2001. Ammatillisen peruskoulutuksen opetus-suunnitelman ja näyttötutkinnon perusteet. Määräys 7/011/2001. Opetushallitus.

Tutkintokohtaiset työturvallisuusoppaat. 13.3.2008. <http://.top.pkky.fi>

Työvoimapolitiittinen koulutus. 25.4.2008

http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/aikuiskoulutus_ja_vapaa_sivistystyoe/aikuiskoulutusjaerjestelmae/tyoevoimapolitiittinen_koulutus/?lang=fi

HENKILÖKOHTAISTAMISEN PROSESSIKAAVIO

(L 631/1998 8 § 3 mom, OPH:n määräys 43/011/2006) Muokattu PKKY:n AIKO:n henkilökohtaistamisprosessikaavioista

Tekijä	Hakeutumisvaiheen henkilökohtaistaminen TUTKINNONSUORITTAJA		Näyttötutkinnon suorittamisen henkilökohtaistaminen	Tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistaminen			Jälkitoimenpiteet
	Valinnan jälkeen	Perehdyttäminen	Näyttötutkintojärjestelyt	Opintojen alkaessa	Opintojen aikana	Opintojen päättyessä	Tutkinnon suorittamisen ja opiskelun jälkeen
	<p>Mitä henkilökohtaistaminen tarkoittaa?</p> <p>Mitä osaamista minulla jo on?</p> <p>Mitä näyttötutkinto tarkoittaa?</p> <p>Mitä kirjallisia dokumentteja voi käyttää aikaisemmin hankitun ammattitaidon osoittamiseen?</p> <p>Miten voin hyödyntää omaa työhistoriaani?</p> <p>Mitkä ovat ammattitaitovaatimukset?</p> <p>Miten ammattitaidon hankkiminen tapahtuu?</p> <p>Miten oppiminen ja opiskelu tapahtuu?</p> <p>Miten rahoitan opintoni / näyttötutkintoni?</p> <p>Voin tutustua minua kiinnostavan tutkinnon ammattitaitovaatimuksiin ja tehdä osaamiseni kartoituksen osoitteessa www.osaan.fi</p>	<p>Osallistun järjestettyyn ryhmä- ja yksilöohjaukseen ja saan vastauksia kysymyksiini.</p> <p>On paljon avoimia kysymyksiä tutkinnon suorittamisen ja opiskelun alkuvaiheessa.</p> <p>Etsin tietoa www.pkky.fi www.oph.fi www.oph.fi/nayttotutkinnot/aihe www.verkko-ohjaus.net</p> <p>Otan selvää asioista kysymällä!</p>	<p>Miksi tarvitsen itsearviointitaitoja?</p> <p>Miten suunnittelen oman tutkinto-suoritukseni?</p> <p>Millainen työpaikka sopii tutkinto-suoritusympäristöksi?</p> <p>Mitä hyötyä harrastuksistani voi olla?</p> <p>Millaista ohjausta tarvitsen tutkintosuoritusten suunnittelussa ja ammattitaidon osoittamisessa?</p> <p>Miten valmistaudun tutkintotilaisuuteen?</p> <p>Miten osoitan tutkinnossa tai tutkinnon osassa vaaditun osaamiseni?</p> <p>Miten itse arvioin suorituksiani?</p>	<p>Miksi pitää opiskella erilaisia sisältöjä?</p> <p>Mikä merkitys koulutuksella on todelliselle ammattitaidolle?</p> <p>Mikä merkitys on opiskelijaryhmällä?</p> <p>Miksi pitää harjoitella vuorovaikutustaitoja?</p> <p>Miten järjestän aikaa tehdä etätehtäviä?</p> <p>Miten kestän kaiken stressin?</p> <p>Sopiiko minulle verkko-opiskelu ja ohjaus?</p>	<p>Miten saan tehtyä muutoksia henkilökohtaistamis-suunnitelmaani?</p> <p>Mikä merkitys on koulutuksella todelliselle ammattitaidolle?</p> <p>Miksi koulutus on näin pitkä/lyhyt?</p> <p>Mistä huomaan oppivani?</p> <p>Miten ilmaisen mielipiteeni ryhmässä?</p> <p>Miten voisin oppia nopeammin ja tehokkaammin?</p> <p>Miksi täytyy tehdä etätehtäviä?</p>	<p>Mitä hyötyä minulle on tästä opiskelusta?</p> <p>Mitkä ovat etenemis-mahdollisuuteni?</p> <p>Miten estän oppimani unohtamisen?</p> <p>Mitä kehitettävää minulla itselläni on oman työskentelyni suhteen?</p>	<p>Miten arvioin suorittamaani koulutusta tällä hetkellä?</p> <p>Entä omaa työskentelyäni?</p> <p>Onko kehitettävää?</p> <p>Mitä kehitettävää koulutuksen järjestäjällä on?</p> <p>Mikä on sujunut hyvin sisällöllisesti, menetelmällisesti?</p> <p>Miten koulutus on tukenut työllistymistäni, urakehitystäni, työssä pysymistä jne?</p>

Tekijä	Hakeutumisvaiheen henkilökohtaistaminen RYHMÄOHJAAJA		Näyttötutkinnon suorittamisen henkilökohtaistaminen	Tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistaminen			Jälkitoimenpiteet
	Valinnan jälkeen	Perehdyttäminen	Näyttötutkintojärjestelyt	Opintojen alkaessa	Opintojen aikana	Opintojen päättyessä	Tutkinnon suorittamisen ja opiskelun jälkeen
	<p>Tekee tutkinnonsuorittajan/opiskelijan lähtötilanteen selvityksen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - selvittää hakijan elämäntilanteen, odotukset ja toiveet tutkinnon ja koulutuksen suhteen yhdessä tutkinnonsuorittajan kanssa <p>www.verkko-ohjaus.net</p> <p>Tutkintoon/ koulutukseen valinnan jälkeen: Kartoittaa hakijan tilanteen parhaan mahdollisen osaamisen aikaansaamiseksi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lukeminen ja kirjoittaminen - matemaattiset valmiudet - itseohjautuvuus - yleiset kielitutkinnot, tarvittaessa maahanmuuttajille <p>Tekee johtopäätökset kartoituksista yhdessä tutkinnonsuorittajan kanssa</p> <p>Tekee alustavan esityksen tutkinnon suorittajalle ja näyttötutkinnon vastuuhenkilölle näyttötutkinnossa tarvittavista toimenpiteistä</p> <p>Tekee alustavan esityksen hakijalle ja koulutuksen vastuuhenkilölle opiskelijaa hyödyttävistä tarvittavista toimenpiteistä</p>	<p>Esittelee käytössä olevan ohjaustoiminnan: tiedotus, neuvonta ja ohjaus</p> <p>Ryhmäohjaus, yksilöohjaus, verkko-ohjaus, vertaisohjaus</p> <p>Ohjauksen hakeutuminen ja ohjausprosessi</p> <p>Ohjausta antavat henkilöt ja sijoittuminen toimipisteisiin</p> <p>Ohjauspaikat</p> <p>Ohjausajat</p> <p>Yhteistyö tutkinnon suorittajan, näyttötutkinnon vastuuhenkilön, koulutuksen vastuuhenkilön ja muiden tarvittavien asiantuntijoiden kanssa</p> <p>Opintososiaaliset edut</p>	<p>Osallistuu tarvittaessa tutkinnon suorittamisen tukimuotojen suunnitteluun ko. tutkintovastaavan ja arvioijien kanssa tarvittavien asiantuntijoiden apua käyttäen</p> <p>Ohjaa tarvittaessa tutkinnon suorittajaa itsearviomaan ammattitaitoansa ja kehittämään itseään yhdessä näyttötutkinnosta vastaavan henkilön kanssa</p> <p>Huolehtii tarvittavasta tiedottamisesta oppilaitoksen sisällä (huom! salassa pidettävät asiat)</p>	<p>Auttaa opiskelijaa orientoitumaan tunnistamaan itseään oppijana</p> <ul style="list-style-type: none"> - opiskelutyyli - opiskelijan elämäntilanteen, odotuksien ja toiveiden tarkentaminen - ulkomailla suoritettujen opintojen hyödyntäminen <p>Ohjaa opiskelijaa arvioimaan oppimistaan ja kehittämään oppimistaitojaan ja uravalintaa sekä etenemistä</p> <p>Ohjaa tarvittaessa henkilökohtaistamissuunnitelman laatimista yhteistyössä näyttötutkinnon vastuuhenkilön ja koulutuksen vastuuhenkilön kanssa</p> <p>Osallistuu tarvittaessa opiskelijan henkilökohtaisten oppimisen tukimuotojen suunnitteluun opiskelijan ja kouluttajan kanssa tarvittavien asiantuntijoiden apua käyttäen.</p> <p>Antaa psykososiaalista tukea tarvittaessa koko opiskelun ajan</p> <p>Ohjaa tarvittaessa muiden asiantuntijoiden tarjoamiin tukipalveluihin</p>	<p>Henkilökohtaistamisen arviointi</p> <p>Seuraa oppimisen tukimuotojen soveltuvuutta ja toimivuutta</p> <p>Tukee opiskelijan oppimisen itsearviointitaitoja ja seuraa oppimisen edistymistä</p> <p>Täsmentää tarvittaessa toimenpiteitä opiskelijan ja vastuukouluttajan kanssa</p>	<p>Päätökyselyn täyttämisen Intraan</p> <p>Arvioi tutkinnon suorittajan ja näyttötutkinnon vastuuhenkilön kanssa tukimuotojen toimivuutta ja soveltuvuutta tutkintotilaisuuksissa ja tutkintosuorituksissa ja tekee tarvittavat korjaustoimenpiteet työmuotoihin</p> <p>Ohjaa opiskelijaa työhön</p> <ul style="list-style-type: none"> - työnhaku - tarvittavat työnhaun asiakirjat <p>Tiedottaa jatko-opintomahdollisuuksista</p>	<p>Seuraa tiedottamisen, neuvonnan ja ohjauksen määrän riittävyyttä ja tekee tarvittavat toimenpide-ehdotukset</p> <p>Seuraa tiedottamisen, neuvonnan ja ohjauksen laatua ja palautetta ja tekee tarvittavat toimenpide-ehdotukset laadun parantamiseksi</p> <p>Käyttää palautetietoa tiedottamisen, neuvonnan ja ohjauksen arvioinnissa</p> <p>Arvioi omaa toimintaansa ja tekee tarvittavat muutokset ja tarvittaessa muutokset oppilaitoksen toimintaan</p>

NÄYTTÖTUTKINTOJÄRJESTELMÄN SANASTOA

Näyttötutkinto

Suorittamalla näyttötutkinnon henkilö osoittaa tutkinnon perusteissa vaadittavan ammattialan osaamisen tason työelämän ja sen kehittymistarpeista johdetuissa tehtäväkokonaisuuksissa, näytöissä. Tutkinto on suoritettu, kun henkilö on hyväksytysti suorittanut ja tutkintotilaisuuksissa näytöillä osoittanut kaikki ne tutkinnon (pakolliset ja valinnaiset) osat, joista tutkinto muodostuu.

Tutkinto

on nimike näyttötutkintojärjestelmän rakenteeseen kuuluvalla näyttötutkinnolle.

Tutkintosuoritus (näyttö)

on tutkinnon osan muodostama luonnolliseen työprosessiin kuuluva itsenäinen ja arvioitava työtehtävien toiminnallinen kokonaisuus

Näyttötutkinnon järjestämissuunnitelma (Näyttösuunnitelma)

Tutkinnon järjestäjän laatima suunnitelma näyttötutkinnon ja tutkintosuoritusten suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista. Järjestämissuunnitelma laaditaan ensisijaisesti tutkinnon järjestäjän työvälineeksi ja toissijaisesti tutkintotoimikunnalle

Arvioija/arvioitsija

Tutkinnon suorittajan osoittaman ammattitaidon arvioija: työntekijä-, työnantajapuolen tai opetusalan/koulutuksen edustaja (tt, ta, op).

Henkilökohtaistamisen suunnitelma tai henkilökohtaistamissuunnitelma

Henkilökohtainen näyttösuunnitelma, joka laaditaan kirjallisesti tutkinnon järjestäjän ja tutkinnon suorittajan kanssa.

Tutkintosuoritus

Tutkinnon osan vaatimuksien mukainen toiminnallinen kokonaisuus, jossa kyseisen tutkinnon osan ydintaidot tulevat arvioiduiksi.

Näyttötutkintoaineisto

Materiaali, jota käytetään tutkinnon osan mukaisen näyttötutkintojärjestelyjen suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Näyttötutkintoaineisto sisältää ohjeet näyttötutkinnon järjestäjälle, suorittajalle ja arvioijille.

Näyttötutkintojen järjestämissopimus

Näyttötutkinnon järjestämiseen oikeuttava sopimus, jonka laativat tutkinnon järjestämisoikeutta hakeva oppilaitos/organisaatio ja se tutkintotoimikunta, jonka toimialaan (ja toimialueeseen) kyseinen tutkinto kuuluu.

Tutkintovastaava

on tutkinnon järjestäjän vastuuhenkilö. Tutkintovastaava on vastuussa tutkinnon kaikista ko. näyttötutkintoon liittyvistä tutkintoasioista (tutkinnon järjestämissopimukset, rahoitus, tiedotus, tutkintotoimikuntien kanssa tehtävä yhteistyö, arvioijat jne.)

Tutkinnon suorittaja

Henkilö, joka osallistuu tai on osallistunut tutkinnon vaatimuksien mukaisiin tutkintotilaisuuksiin ja osoittanut ammatillisen osaamisensa ja ammattitaitonsa niissä tutkinnon osissa, joista tutkinto muodostuu.

Tutkintotilaisuus

Tutkinnon järjestäjän organisoima ja ennalta suunniteltu tapahtumakokonaisuus, jossa tutkinnon suorittaja osoittaa ammatillisen osaamisensa yhdessä sovittujen ja määriteltyjen työtehtävien avulla. Tutkintotilaisuus voi pitää sisällään useampia tutkintosuorituksia, tutkintosuoritukset arvioidaan kolmikantaisesti.

Näyttötutkintojärjestelmä

Ammatillisen osaamisen ja ammattitaidon osoittamistapa, jossa hankittu ammattitaito voidaan luotettavasti osoittaa ja laadukkaasti arvioida näyttötutkinnolla riippumatta ammattitaidon hankkimistavasta.

Perustutkinto

Se vastaa ammatillista peruskoulutusta (120 ov) ammatillisissa oppilaitoksissa. Siinä osoitetaan ammattitaidon saavuttamisen edellyttämät tiedot ja taidot. Perustutkinnon vaatimustaso määritetään ammatillisen peruskoulutuksen opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteissa. ”Alalle tulo tutkinto”

Ammattitutkinto

Siinä osoitetaan alan ammattityöntekijältä vaadittu ammattitaito. Ammattitaitovaatimukset on määritelty siten, että niiden saavuttaminen edellyttää alan peruskoulutuksen jälkeen täydentäviä ja syventäviä opintoja sekä vähintään kolmen vuoden työkokemusta. ”Ammattilaisen tutkinto”

Erikoisammattitutkinto

Siinä osoitetaan alan vaativimpien työtehtävien hallinta. Sen ammattitaitovaatimukset on määritelty siten, että niiden saavuttaminen edellyttää alan peruskoulutuksen jälkeen täydentäviä ja syventäviä opintoja (yleensä saman alan ammattitutkinto) sekä vähintään viiden vuoden työkokemusta. ”Ekspertin/mestarin tutkinto”

Arvioinnin kohteet

Tutkinnon osassa vaadittavat ammattitaidon keskeiset ydinpätevyudet, jotka tulee arvioida perusteiden mukaan laadittujen arviointikriteerien mukaisesti.

Arviointikriteerit

Tutkinnon perusteiden mukaisesti laaditut arviointitasot, jotka määrittelevät arviointiasteikon. Arviointi Tutkintosuoritukset arvioidaan perustutkinnoissa hylätty, tyydyttävä 1 ja 2, hyvä 3 ja 4 sekä kiitettävä 5. Ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa hyväksytty – hylätty.

Tutkinnon osa

Tutkinto muodostuu pakollisista ja/tai valinnaisista tutkinnon osista, joiden määrä vaihtelee tutkintokohtaisesti. Näyttötutkinnoissa osoitetaan tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset tutkinnon osittain.

Osaamisala

Tutkintoon kuuluvien yhden tai useamman pakollisen tai valinnaisen tutkinnon osan muodostama kokonaisuus, joka muodostaa tutkinnon suorittajan ammatillisen osaamisen painopisteen. Saman tutkinnon alla voi olla useita eri osaamisaloja. Tutkintonimikkeet määräytyvät sen mukaan, minkä osaamisalan tutkintosuoritukset tutkinnon suorittaja hyväksytysti suorittaa.

Portfolio

on tutkinnon suorittajan perustellusti koottu ammatillisen osaamisen l. oppimiskansio kokonaisuus, joka osoittaa henkilön kykyjä ja taitoja ammattialan l. dokumentoitu näyttö töissä. Portfolio sisältää kuvia, raportteja, analyyssejä, arviointeja yms. tietoa, joka kuvaa tutkinnon suorittajan ammattitaitoa. Alan tutkintotoimikunta hyväksyessään järjestämissuunnitelman voi vahvistaa myös portfolion käytön yhtenä arvioinnin menetelmänä.

Kolmikantaperiaate

Näyttötutkintojen arvioijina toimivat tutkinnon järjestäjän (opetusalan) edustaja, työnantajapuolen edustaja ja työntekijäpuolen edustaja. Tutkinnon järjestäjän tulee liittää näyttötutkintojen järjestämissopimuksen liitteeksi arvioijaluettelo sekä / tai määritellä arvioijien pätevyudet. Tutkintotoimikunta vahvistaa arvioijat. Tutkinnon järjestäjän on ylläpidettävä arvioijaluetteloa.

Näyttötutkintomestari

on Opetushallituksen rahoittaman 25 op mittaisen näyttötutkintomestarikoulutusohjelman suorittanut henkilö, joka useimmiten on opetusalan edustaja. Tutkintojen järjestämissopimuksen mukaan tulee tutkintosuoritusten arvioijista yhdellä olla em. koulutus suoritettuna.

Tutkintotoimikunta

Valtakunnallinen tai alueellinen luottamuselin, jonka jäsenet on valittu kolmikantaisesti edustamansa järjestön esityksestä, jonka OPH on vahvistanut.

Tutkintotoimikunta

- vastaa näyttötutkintojen valvonnasta
- huolehtii tutkintotilaisuuksien riittävästä ja kattavasta saatavuudesta
- solmii tutkintojen järjestämissopimukset
- täsmentää arvioinnin kohteet, arviointikriteerit ja tutkintosuoritusten järjestämistavat
- tekee arvioinnin lopullisen päätöksen
- tekee aloitteita tutkinnon perusteiden ja tutkintotoimikunnan kehittämiseksi
- valvoo tutkintotilaisuuksista perittävien maksujen kohtuullisuutta

Ammatillinen neuvottelukunta

Oppilaitoskohtainen työmarkkinaosapuolten ja oppilaitoksen edustajien muodostama toimielin, jonka tehtävänä on kehittää yritysten ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä ammatillisessa koulutuksessa ja mm. osallistumalla suunnitteluun ja arviointiin.

Tutkinnon perusteet

Ammattialakohtaisissa tutkinnon perusteissa (perustutkinnoissa opetussuunnitelman perusteissa) kuvataan työelämän tehtävä- ja taitoalueista muodostetut ammattitaitovaatimukset. Perusteissa ilmaistaan ne ammattitaidon kannalta keskeiset alueet tai toiminnot (arviointikohteet), joihin arvioinnissa on kiinnitettävä erityinen huomio. Perusteissa määritellään myös arviointikriteerit, jotka puolestaan ilmaisevat, kuinka tutkinnon suorittajan on työssään suoriuduttava. Lisäksi tutkinnon perusteissa määritellään tutkinnon osittain tutkintosuorituksen arviointiin liittyvät vaatimukset.